

Brüsszel, 2024. november 28.
(OR. en)

16343/24

LIMITE

JAI 1782

FELJEGYZÉS AZ „A” NAPIRENDI PONTHOZ

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a Tanács
Előző dok. sz.:	15932/24, 16319/24
Tárgy:	Stratégiai iránymutatások a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozóan – Jóváhagyás

1. Az Állandó Képviselők Bizottsága 2024. november 27-én megállapodott a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásoknak a mellékletben foglalt tervezetéről.
2. Felkérjük a Bel- és Igazságügyi Tanácsot, hogy a 2024. december 12-i ülésén hagyja jóvá ezeket a stratégiai iránymutatásokat.

Tervezet – Stratégiai iránymutatások

a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozóan

A Szerződésben előírányzott stratégiai iránymutatások fontos eszközt jelentenek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó uniós politika irányvonalának kialakításához.

Az új stratégiai menetrend iránymutatással szolgál, és felszólítja az uniós intézményeket, hogy a következő jogalkotási ciklus során hajtsák végre ezeket a prioritásokat, tiszteletben tartva az intézményi hatáskörök közötti, a Szerződésekben meghatározott egyensúlyt, valamint a hatáskör-átruházás, a szubszidiaritás és az arányosság elvét.

Az EUSZ 2. cikke értelmében az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. A jogállamiság, az Alapjogi Chartában rögzített alapvető jogok és a demokratikus értékek tiszteletben tartása, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatának való megfelelés továbbra is a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség működésének egyik alapelvét képezi.

Az Európai Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait. Egy ilyen térség magában foglalja a belső határellenőrzések megszüntetését, valamint egy olyan közös politika kialakítását a menekültügy, a bevándorlás és a külső határok ellenőrzése terén, amely a szolidaritás és a felelősség tagállamok közötti igazságos elosztásának elvén alapul, ideértve annak pénzügyi vonatkozásait is. Célja, hogy a súlyos és szervezett bűncselekmények, a rasszizmus és az idegengyűlölet, valamint a terrorizmus, a radikalizálódás és az erőszakos szélsőségesség megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedésekkel garantálja a biztonság magas szintjét, ideértve a határokon átnyúló bűnüldözési és igazságügyi együttműködés megerősítését is, nem érintve ugyanakkor a közrend fenntartásával kapcsolatos tagállami hatáskörök gyakorlását, és tiszteletben tartva különösen a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos felelősségüket.

Mindezek alapján az elkövetkező években a jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó következő stratégiai iránymutatások fogják vezérelni a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli munkát:

1. Az elmúlt jogalkotási ciklusban sokat tettünk a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség működését garantáló politikák kidolgozása érdekében. Az erőfeszítéseket most elsősorban a már elfogadott jogszabályok és szakpolitikai intézkedések koherens és hatékony végrehajtására kell összpontosítani, amiben valamennyi érintett érdekelt félnek teljeskörűen együtt kell működnie, a magas szintű kölcsönös bizalom fenntartása mellett. Az EU ugyanakkor továbbra is a jövő felé fog tekinteni annak érdekében, hogy kezelni lehessen a tartósan fennálló és a jövőbeli kihívásokat, biztosítva az EU felkészültségét a jelen és a jövő realitásaira – azaz a gyorsan változó geopolitikai, biztonsági, migrációs, technológiai és gazdasági helyzetre –, valamint azt, hogy az EU alkalmazkodni tudjon ezekhez.
2. Kulcsfontosságú lesz biztosítani azt, hogy a végrehajtást, a jövőbeli törekvéseket és a tagállamok megnövekedett kötelezettségeit uniós források támasszák alá. Amint az a 2024–2029-es időszakra szóló stratégiai menetrendből is kiderül – ugyanakkor a jövőbeli tárgyalások sérelme nélkül – az Unió következő többéves pénzügyi keretének tükröznie kell majd ezeket a prioritásokat, biztosítva, hogy az uniós költségvetés megfelelően a jövő kihívásainak, továbbá hogy az európai kihívásokra európai válaszok szülessenek.
3. Hangsúlyozni kell a személyek szabad mozgásának mint a négy szabadság egyikének a fontosságát. A jól működő schengeni térség közös érdekű ügy, amelynek keretében minden intézkedés középpontjában polgáraink szabadsága és biztonsága áll majd. Az EU magas szintű biztonságot fog garantálni, mindenekelőtt a külső határok ellenőrzései révén, de a biztonságért és a migrációért felelős tagállami hatóságok együttműködésén keresztül is. Emlékeztetni kell annak fontosságára, hogy a felülvizsgált Schengeni határellenőrzési kódexszel összhangban biztosítva legyen a schengeni térség megfelelő működése. A belső határellenőrzések visszaállítása továbbra is egy ideiglenes, végső eszközként alkalmazott intézkedés, amely szükséges és arányos az azonosított fenyegetés szempontjából, és mozgásteret biztosít a tagállamok számára a belső biztonság megőrzéséhez, a schengeni vívmányokkal összhangban.

4. Ahhoz, hogy biztosítani lehessen a belső határellenőrzés nélküli térség hatékony és eredményes működését, valamint annak egységességét és koherenciáját – mint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség alapvető elemét –, a Tanácsnak a többi intézménnyel és az érintett ügynökségekkel szorosan együttműködve tovább kell erősítenie a schengeni térség irányítását, valamint a szabályozási keretének kidolgozását és végrehajtását, teljes mértékben figyelembe véve ugyanakkor a bel- és igazságügy területét érintő jegyzőkönyveket és a Schengen Tanács szerepét, és azon belül a schengeni társult országok egyedi helyzetét. Emellett hangsúlyt kell helyezni a stratégiaibb jellegű megbeszélésekre, beleértve a feltárt hiányosságok nyomán szükséges operatív lépéseket is.
5. Az európai integrált határigazgatás kiemelkedő fontosságú ahhoz, hogy biztosítani lehessen a schengeni térség teljes körű működését, többek között az illegális határátlépések és a tagállamok közötti jogellenes továbbutazások visszaszorításával, fellépve a visszaélések ellen és megelőzve azokat. A tagállamok döntenek arról, hogy ki lép be Európába, nem pedig az embercsempészek vagy ellenséges külső szereplők, és az Uniónak minden rendelkezésére álló eszközt mozgósítania kell annak érdekében, hogy támogassa a tagállamokat abban, hogy eleget tegyenek a külső határok védelmével és a biztonság garantálásával kapcsolatos elsődleges felelősségüknek. Ehhez döntő fontosságú a világ egyik legmodernebb és leghatékonyabb határigazgatási rendszerének irányítása és továbbfejlesztése a külső határokon. Előrelépést kell elérni a határőrizetre vonatkozó közös minimumszabályok kidolgozása terén.
6. Az interoperabilitás elősegíti a kölcsönös információcserét, továbbá jelentősen hozzájárul a terrorizmus és a súlyos bűncselekmények megelőzéséhez, felderítéséhez, nyomozásához és a vádeljárás lefolytatásához is. Az Európai Unió továbbra is elkötelezett a külsőhatár-igazgatási rendszerek, valamint a bűnüldözés területén alkalmazott decentralizált információcsere-rendszerek igazgatása és továbbfejlesztése mellett, amelyek még tovább fognak erősödni, amikor fokozatosan működésbe lépnek a teljes mértékben interoperábilis, az alapvető jogokkal és különösen a személyes adatok védelmével összhangban álló informatikai architektúra különböző elemei.

7. Emellett az uniós vízümpolitika stratégiaibb célú alkalmazása hozzá fog járulni a schengeni térség rezilienciájának megerősítéséhez, különösen annak érdekében, hogy meg lehessen előzni az uniós vízümprendszerrel való visszaéléseket, valamint hogy az EU megfelelőképpen befolyást gyakorolhasson a harmadik országok vonatkozásában. Ehhez új uniós vízümpolitikai stratégiát kell kialakítani, és a Bizottság felkérést kap arra, hogy a tagállamokkal szorosán együttműködve foglalkozzon annak kidolgozásával.
8. Az Európai Uniónak továbbra is elkötelezettnek kell lennie amellett, hogy ellehetetlenítse az emberkereskedők és a csempészhálózatok üzletszerű tevékenységét, megoldást találjon az ezekhez kapcsolódó kihívásokra, valamint foglalkozzon az irreguláris migráció kiváltó okaival annak megakadályozása érdekében, hogy az emberek ilyen veszedelmes utazásokra vállalkozzanak. Ezért az Európai Unió megelőző megközelítést alkalmazva továbbra is éberem figyelemmel fogja kísérni az Európai Unióba irányuló és onnan kiinduló valamennyi migrációs útvonalat. Továbbra is ambiciózus és tartós, átfogó partnerségeket fog kialakítani – kölcsönösen előnyös módon – a származási és tranzitországokkal, beleértve a szomszédainkkal és a világ más országaival kialakított, a határokat érintő, illetve biztonsági partnerségeket, amelyeknek részét képezi a migráncscsempészás elleni küzdelem, valamint a nemzeti hatáskörökkel és a harmadik országok, illetve a tagállamok kölcsönös szükségleteivel összhangban álló legális beutazási lehetőségek. A Bizottság felkérést kap arra, hogy konzultáljon a Tanáccsal és a tagállamokkal az ilyen partnerségek stratégiai optimalizálásával, kialakításával és végrehajtásával kapcsolatos különböző elképzelésekről.
9. Ezzel párhuzamosan meg kell vizsgálni, hogy a nemzetközi joggal összhangban milyen új lehetőségek állnak rendelkezésre az irreguláris migráció megelőzésére és az ellene való küzdelemre, garantálva ugyanakkor a fenntartható megoldásokat, és elkerülve azt, hogy új migrációs útvonalak jöjjenek létre vagy további nyomás keletkezzen. Az útvonalakon alapuló megközelítésre építve közös erőfeszítéseket kell kialakítani és végrehajtani az IOM-mal, az UNHCR-rel és más érintett érdekelt felekkel abból a célból, hogy meg lehessen erősíteni a vegyes migrációs áramlásokra válaszul hozott intézkedéseket, valamint biztosítani lehessen azt, hogy az útvonal egészére kiterjedő megközelítés keretében hatékony nemzeti menekültügyi és migrációs rendszerek álljanak rendelkezésre. Arra ösztönözzük a Bizottságot, hogy aktívan működjön együtt a tagállamokkal e kérdésekben annak érdekében, hogy megkönnyítse azok végrehajtását, és adott esetben kezdeményezéseket javasoljon.

10. Amikor a tagállamoknak új típusú fenyegetésekkel – például a migránsok eszközként való felhasználásával – és az EU külső határainál ellenséges szereplőkkel kell szembeszállniuk, képesnek kell lenniük hatékonyan fellépni az ilyen tevékenységekkel szemben, és garantálni az Unió stabilitását és biztonságát. Az Unió ezért közös megoldásokat fog találni az uniós jogi keret abból a célból való megerősítésére, hogy fel lehessen lépni a menekültügyet és a határigazgatást érintő e fenyegetésekkel és biztonsági kihívásokkal szemben. Az Európai Uniónak határozott szándéka, hogy fellépjen a külső határainál Oroszország és Belarusz által indított hibrid támadásokkal szemben. Nem engedhetjük meg, hogy ők vagy bármely más ellenséges harmadik ország visszaéljenek értékeinkkel – többek között a menedékjoggal –, valamint aláássák demokráciáinkat.
11. Tekintettel a menekültüggyel, a migrációval és a schengeni térséggel kapcsolatos új jogszabályi keretre, a 2024–2029-es jogalkotási ciklus kezdetére jellemző lesz többek között az, hogy a hangsúly az elfogadott uniós jogszabályok – különösen a megreformált közös európai menekültügyi rendszer és a felülvizsgált schengeni vívmányok – hatékony végrehajtására, valamint a hatályos jogszabályok alkalmazására fog helyeződni. Ezzel párhuzamosan az Európai Uniónak és tagállamainak biztosítaniuk kell az itt tartózkodásra nem jogosult személyek tényleges visszaküldését. E célból határozottabb és átfogóbb megközelítést dolgozunk majd ki és hajtunk végre a visszaküldéssel kapcsolatban, aminek keretében sürgősen korszerűsítjük jogi keretünket és kapacitásainkat, felhasználva egyúttal a rendelkezésünkre álló belső és külső eszközöket. A sikeres visszaküldési politika az átfogó és hiteles uniós menekültügyi és migrációs rendszer egyik alappillére.
12. A migrációs kihívások kezelésére irányuló valamennyi új intézkedést az alkalmazandó uniós joggal és az Alapjogi Chartával – többek között a visszaküldés tilalmának elvével –, valamint a nemzetközi jogi kötelezettségekkel teljes összhangban kell kidolgozni és végrehajtani, és azoknak a Szerződésekkel összhangban tiszteletben kell tartaniuk a közrend fenntartásával és a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos tagállami hatásköröket.

13. Az irreguláris migráció hatékony megelőzéséhez elengedhetetlen, hogy jól irányított migrációs rendszerrel rendelkezünk. E célból – a nemzeti hatáskörök teljes körű tiszteletben tartása mellett – továbbra is erőfeszítéseket kell tenni a migráció biztonságos és jogszerű lehetőségei érdekében, amelyek kulcsfontosságúak a szabályos és rendezett migráció szempontjából.
14. Az Európai Unió továbbra is elkötelezett az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja elől az Európai Unióba menekülő személyek támogatása iránt, és kész garantálni a szükséges jogbiztonságot a helyzet további kezelése céljából, ameddig csak szükséges. E tekintetben az EU a szolidaritás szellemében figyelembe fogja venni valamennyi tagállam védelmi szükségleteit, a területükön fennálló helyzetet és kapacitásaikat.
15. A súlyos és szervezett bűnözés – beleértve a tiltott kábítószer-kereskedelmet is – aláássa a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség működését. Veszélyezteteti a polgárok biztonságát, és gyengíti a jogállamiságot. A szakpolitikai kezdeményezések szemléletváltást kell előidézniük, amelynek értelmében a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseket az áldozatok és a társadalom azon érdeke vezérli, hogy védelemben részesüljenek a bűnözéssel szemben. Ahhoz, hogy a súlyos és szervezett bűnözés elleni fellépés hatékony legyen, fontos, hogy megfossza a bűnözői csoportokat forrásaiktól, ellehetetlenítse az illegális pénzmozgásokat, és kezelje a börtönökben zajló bűnözői tevékenységek jelenségét. Ellenállóbbá kell tennünk a társadalmat a szervezett bűnözéssel szemben azáltal, hogy előmozdítjuk a köz- és magánszféra közötti olyan partnerségeket, amilyen például az Európai Kikötők Szövetsége, hogy reziliensebbé váljanak a logisztikai csomópontok. Emellett elő kell mozdítanunk a közigazgatási megközelítés érvényesülését, különösen a legális gazdaságba való beszivárgás megelőzése érdekében, valamint meg kell előznünk a kiskorúak és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek bűnszervezetek általi toborzását. Annak lehetővé tétele, hogy a bűnüldöző szervek hatékonyan, az alapvető jogokkal összhangban használhassák a mesterséges intelligenciát – többek között a nagy mennyiségű adat elemzése céljából –, elősegítheti a bűnmegelőzést és a bűnözés elleni küzdelmet, és e szempont érdemes lenne a további vizsgálatra. Alapvető fontosságú továbbá, hogy az Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyyegetettség Ellen (EMPACT) továbbra is a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós operatív fellépés sarokkövét képezze, és hogy finanszírozásban részesüljön. A bűnmegelőzési stratégiáknak és eszközöknek – például az európai bűnmegelőzési hálózatnak (EUCPN) és a Közigazgatási Megközelítés Európai Hálózatának – a bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós erőfeszítések szerves részét kell képezniük.

16. A korrupció elleni küzdelemre és a feddhetetlenség előmozdítására különös figyelmet kell fordítani annak az átfogó uniós megközelítésnek a részeként, amely a korrupció megelőzésétől és elemzésétől kezdve annak visszaszorításáig számos különböző intézkedést magában foglal, és amelynek középpontjában az uniós intézmények és a tagállamok átláthatóságának és feddhetetlenségének a megerősítése áll, mind a köz-, mind a magánszektorban.
17. Az Europol és az Eurojust továbbra is kulcsszerepet fog játszani a határokon átnyúló szervezett bűnözés elleni küzdelemben azáltal, hogy hozzájárul annak biztosításához, hogy valamennyi érintett igazságügyi és bűnüldöző hatóság támogatásban részesüljön az erre irányuló munkájában. Mivel a bűnszervezetek és a bűnözői tevékenységek messze túlterjednek az Unión, alapvető fontosságú a harmadik országokkal folytatott bűnüldözési és igazságügyi együttműködés további javítása, mind uniós, mind tagállami szinten.
18. Az Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított és indokolatlan agressziós háborújából potenciálisan fakadó, belső biztonsággal kapcsolatos következmények enyhítése szempontjából hasznosnak bizonyult az EU és Ukrajna közötti, belső biztonságra vonatkozó strukturált párbeszéd, és a bevezetett intézkedéseket folytatni kell.
19. Az online és offline bűnözés elleni küzdelem központi szereppel bír az EU belső biztonságának megőrzésében, és már számos alkalommal szolgált alapul a Bíróság ítéleteihez. E tekintetben a hatékony bűnüldözést szolgáló adathozzáféréssel foglalkozó magas szintű munkacsoport munkájának eredményét és ajánlásait kell alapul venni az európai jövőképet az adatokhoz való, bűnüldözési célú tényleges hozzáférés szempontjából meghatározó politikai és gyakorlati jövőbeli irányvonal kialakításához. E célból felkérjük a Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy ütemtervet az ajánlások végrehajtására vonatkozóan.

20. Az Európai Unió határozottabb megközelítést fog alkalmazni a terrorizmus, a radikalizálódás, a dezinformáció, az erőszakos szélsőséges és az antidemokratikus tendenciák online és offline megelőzése és az ellenük való online és offline küzdelem terén, és védelmezni fogja közös értékeit, valamint az európai életmódot. Továbbra is küzdeni fogunk a terrorizmus finanszírozásának minden formája ellen, valamint törekedni fogunk a pénzügyi erőforrásokhoz való hozzáférés korlátozására és az információcsere megerősítésére. Határozott megközelítésünk alátámasztása érdekében időszerű kidolgozni egy olyan új terrorizmus elleni programot, amelynek átfogó szakpolitika- és intézkedéskészlete az új és tartósan fennálló kihívások kezelését, valamint az EU kollektív biztonságának és rezilienciájának megerősítését célozza. A terrorizmus áldozataira különös figyelmet kell fordítani. Emellett az Európai Unió ösztönözni fogja e téren a tagállamok közötti, valamint a nemzetközi együttműködést is. Kulcsfontosságú lesz a külső szereplők általi hibrid fenyegetések, valamint a külföldi információmanipuláció és beavatkozás elleni fellépés, továbbá a dezinformáció, a félretájékoztatás és a gyűlölet minden formája elleni küzdelem.
21. Az Európai Unió támogatni fogja a tagállamokat a rasszizmus és az antiszemitizmus elleni küzdelemre, valamint a zsidó élet előmozdítására irányuló erőfeszítéseikben.
22. Az elmúlt években az Európai Unió egyre több olyan kihívással szembesült, amelyek ágazatközi és határokon átnyúló válságokból erednek, ideértve a nagyszabású természeti és ember okozta katasztrófákat, valamint a külső határai közelében kialakuló konfliktusokat is. E kihívások közül sokat még súlyosabbá tett és továbbra is súlyosbítani fog az éghajlatváltozás, valamint a változó európai és globális biztonsági környezet. A bel- és igazságügy területén ezért a felkészültség és a válságreagálás uniós szintű megerősítéséhez hozzájáruló kezdeményezésekre van szükség, mégpedig az összes veszélyre és a társadalom egészére kiterjedő megközelítés keretében, a szubszidiaritás elvének megfelelően és a tagállami hatáskörök teljes körű tiszteletben tartása mellett. Ezeknek a kezdeményezéseknek egy irányba kell mutatniuk a polgári védelem további erősítése tekintetében is annak érdekében, hogy polgáraink nagyobb biztonságban érezhessék magukat az ember okozta, illetve természeti katasztrófákkal szemben. Ahhoz, hogy magasabb szintű rezilienciát valósítsunk meg, szorosabb együttműködésre, a bevált gyakorlatok cseréjére, valamint mind az EU, mind a tagállamok részéről erőforrásokra van szükség.

23. Az uniós intézményeket és a tagállamokat közös felelősség terheli a jogállamiságnak az uniós jog keretében történő előmozdításáért és védelméért, hiszen az alapvető fontosságú, és előfeltétele annak, hogy az Unió előtt álló kihívások kezelését célzó erőfeszítések hatékonyak legyenek, többek között a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben is. Ennek megfelelően elkötelezzük magunkat azon együttes erőfeszítés iránt, amelyre ahhoz van szükség, hogy az Unión belüli jogállamiságot a Szerződésekkel összhangban lévő valamennyi rendelkezésre álló eszközzel védelmezzük.
24. Az Általános Ügyek Tanácsa keretében folytatott rendszeres tanácsi jogállamisági párbeszéden túl, valamint horizontális szerep- és feladatkörének sérelme nélkül, az igazságügyi miniszterek továbbra is konkrét tematikus megbeszéléseket fognak tartani azokról a jogállamisággal kapcsolatos kérdésekről, amelyek a szakterületükhöz tartoznak, és amelyeket a Bizottság az éves jogállamisági jelentésében kiemel. Ezek a megbeszélések kiegészítik a Tanács éves jogállamisági párbeszédét, valamint meg fogják könnyíteni a bevált gyakorlatok megosztását és a figyelmet érdemlő, illetve intézkedést igénylő kérdések azonosítását – adott esetben és a Szerződésekkel összhangban –, többek között a független bíróságok előtti igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása, a jogbiztonság, valamint az igazságszolgáltatási rendszereken belül az emberközpontú megközelítés érvényesítése céljából. Ez pedig tovább erősíti majd a kölcsönös bizalmat, amely a kölcsönös elismerés elvén alapuló bel- és igazságügyi politikák kidolgozásának alapját képezi.
25. A jogállamiság tiszteletben tartásának biztosítása mellett az összes releváns munkafolyamatban kulcsfontosságú az Alapjogi Chartában foglaltak érvényesítése és tiszteletben tartásának biztosítása is. Ezért az igazságügyi szakpolitikák keretében ki kell dolgozni és végre kell hajtani azokat az intézkedéseket, amelyek az alapvető jogok – többek között az egyenlőséghez és a megkülönböztetésmentességhez való jog – védelméhez szükségesek, figyelembe véve az Alapjogi Ügynökség erre vonatkozó szakismereteit és munkáját.

26. Az Unió-szerte való igazságügyi együttműködés a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség egyik legfőbb célkitűzése. Az igazságszolgáltatási térség zökkenőmentes működése alapvető fontosságú, és az ítéleteknek és bírósági határozatoknak a nemzeti rendszerekbe vetett kölcsönös bizalmon alapuló, Unió-szerte való kölcsönös elismerése továbbra is az igazságügyi együttműködés egyik sarokköve, amely végső soron az alapvető jogok védelmét szolgálja. Ugyanakkor a tagállamok eltérő jogrendszereinek és hagyományainak tiszteletben tartása is alapvető elv, amely az igazságszolgáltatás területén alkotott valamennyi jogszabályra alkalmazandó.
27. Ezen erőfeszítések alátámasztása érdekében és teljes mértékben tiszteletben tartva a tagállamoknak az igazságügyi rendszereik megszervezésével kapcsolatos hatáskörét, a 2024–2028-as időszakra szóló e-igazságügyi stratégiának iránymutatással kell szolgálnia az igazságügy területén Unió-szerte zajló digitális átalakuláshoz. Ezzel párhuzamosan közös gondolkodásra van szükség a mesterséges intelligencia igazságszolgáltatásban való alkalmazásáról, amelynek során figyelembe kell venni a mesterséges intelligenciáról szóló rendeletet.
28. A digitalizáció átalakítja az igazságügy területét és az igazságügyi együttműködést azáltal, hogy a technológiát szervesen beépíti a jogrendszerbe. A folyamatban lévő digitális fejlődésnek arra kell irányulnia, hogy javuljon az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, hatékonyabbá és eredményesebbé váljanak az igazságszolgáltatási rendszerek, könnyebbé váljon az igazságügyi szakemberek munkája, szorosabb legyen a kapcsolat a polgárokkal, és végső soron mindenkinek jobb igazságszolgáltatási szolgáltatások álljanak a rendelkezésére. E tekintetben a mesterséges intelligencia igazságügyi rendszerekben való alkalmazása komoly lehetőségeket rejt magában az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés Unió-szerte való további megkönnyítése és javítása szempontjából. A mesterséges intelligencián alapuló eszközöket azonban körültekintően, az alapvető jogokon alapuló, illetve kockázatalapú megközelítést alkalmazva kell használni, gondoskodva arról, hogy alkalmazásuk ne járjon a felhasználók túlterhelésével. Biztosítani kell, hogy a mesterséges intelligencia fejlesztése és használata inkluzív, fenntartható, a magánélet védelmét szem előtt tartó és emberközpontú módon történjen. A mesterséges intelligencia támogathatja ugyan a bírák általi határozathozatalt, de nem helyettesítheti azt: a végső határozathozatnak emberi irányítású tevékenységnek kell maradnia.
29. E tekintetben az adatvédelem kulcsfontosságú a személyek jogainak biztosításához, többek között a felügyeleti hatóságok uniós és nemzeti szintű támogatása révén.

30. Alapvető fontosságú, hogy az uniós intézmények strukturált és átfogó közös gondolkodási folyamatot indítsanak az uniós büntetőjog és polgári jog valamennyi vonatkozásáról, így többek között az e területeken belüli belső következetesség megerősítéséről, valamint a szorosan kapcsolódó eszközökkel való összhangjukról. Az erőfeszítéseknek elsősorban a meglévő vívmányok teljes körű végrehajtására kell összpontosítaniuk, és az új kezdeményezéseknek olyan tényadatokon kell alapulniuk, amelyek egyértelműen bizonyítják azok hozzáadott értékét.
31. A polgári jog területén régóta fennálló és mélyreható együttműködés, amelyhez átfogó jogi eszköztár társul, egyedülálló közös jogi térséggé teszi az EU-t. Egy jól működő jogi térség – azon belül egy erős és hatékony jogi keret, valamint a tisztességes és megbízható eljárások kulcsfontosságú uniós eszközt jelentenek a polgárok jogainak védelme, valamint a versenyképesség biztosítása terén. Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése – különös tekintettel a leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévőkre – folyamatos erőfeszítéseket igényel.
32. A gazdasági növekedés és a jólét biztosításához elengedhetetlen a gazdasági versenyképesség előmozdítása, a tőkepiaci unió megerősítése és a vállalatok Unióban való működését szolgáló vállalkozásbarát környezet kialakításához való hozzájárulás. A polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés e tekintetben az egyik legfőbb hajtóerő. Ehhez többek között a jogbiztonság javítására és kiszámítható jogi környezetre, az információkhoz pedig jobb hozzáférés biztosítására van szükség. Elsőbbséget kell biztosítani továbbá a meglévő uniós jogszabályok helyes és hatékony végrehajtásának és betartatásának, valamint alkalmazásuk és működésük alapos értékelésének, figyelembe véve a versenyképességgel kapcsolatos megfontolásokat is. Minden új jogalkotási kezdeményezés alapját tényadatoknak kell képeznie, amelyek bizonyítják annak egyértelmű hozzáadott értékét, valamint a polgárok és a vállalkozások részéről fennálló gyakorlati igényeket – így például csökkentik a vállalkozások adminisztratív terheit, és egyszerűsítik a vonatkozó jogi keretet.

33. Az uniós büntetőjog területén továbbra is prioritásként kell kezelni a szervezett bűnözésre és a különösen súlyos bűncselekményekre való igazságügyi reagálást, így többek között a korrupció elleni küzdelmet is. Hasonlóképpen, továbbra is különös figyelmet kell fordítani a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd elleni küzdelemre, a bűncselekmények áldozatainak támogatására és védelmére, valamint az adatmegőrzéssel kapcsolatos munka terén való előrelépésre. Külön figyelmet kell szentelni a kölcsönös elismerésen alapuló eszközök – köztük az európai nyomozási határozat, valamint a befagyasztást és a vagyonelkobzást elrendelő határozatok – hatékonysága javításának. E célkitűzések elérése érdekében a jövőbeli kezdeményezések kidolgozásakor – adott esetben és szükség esetén – méríteni kell a strukturált és átfogó gondolkodási folyamat, az adathozzáféréssel foglalkozó magas szintű munkacsoport munkája, a kölcsönös értékelési fordulók, valamint a hatásvizsgálatok eredményeiből. A Tanács a többi uniós intézménnyel együttműködve folytatni fogja az uniós büntetőjog jövőjével kapcsolatos, folyamatban lévő reflexiót.
34. A szervezett bűnözés a büntető igazságszolgáltatási lánc egészét érinti. A bűnözői hálózatok és üzleti modelljeik elleni, Unió-szerte és azon túl való küzdelem érdekében az illetékes hatóságoknak is meg kell erősíteniük együttműködésüket annak biztosítása érdekében, hogy sor kerüljön a megfelelő utánkövető intézkedésekre. Mivel a legnagyobb fenyegetést jelentő bűnözői hálózatok többségének befolyása az Unión túlra is kiterjed, a harmadik országokkal folytatott igazságügyi együttműködés alapvető fontossággal bír a büntetőeljárások lefolytatásának elősegítésében és a bűnözői hálózatok tagjainak bíróság elé állításában.
35. A tagállamok és a Bizottság továbbra is fenn fogják tartani elkötelezettségüket a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat és a büntetőügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat, valamint az igazságügyi együttműködés elmélyítésén dolgozó egyéb releváns hálózatok iránt, és tovább fogják elemezni, hogy miként lehet a lehető legjobban hasznosítani ezeket a hálózatokat.
36. A változó globális politikai környezetben kiemelten fontos, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség koherens külső dimenzióval rendelkezzen. E célból az EU-nak folytatnia kell azokat az erőfeszítéseit, amelyek a harmadik országokkal polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés elmélyítésére irányulnak.

37. Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított és indokolatlan agressziós háborúja rávilágított arra, hogy az agresszió büntetével és az egyéb legsúlyosabb nemzetközi jogi bűncselekményekkel kapcsolatos büntetlenség elleni küzdelem érdekében hatékony jogi és operatív válaszokra van szükség. Az EU ezért továbbra is elkötelezetten támogatni fogja az összes illetékes hatóság közötti, nemzetközi és nemzeti szintű koordinációt és együttműködést annak érdekében, hogy e legsúlyosabb nemzetközi jogi bűncselekményekre vonatkozóan a nyomozások és a büntetőeljárás sikeres lefolytatása révén teljeskörűen felelősségre lehessen vonni az azokért felelős személyeket.
38. A bel- és igazságügy területén működő uniós ügynökségekre kulcsszerep hárul a stratégiai iránymutatásokban meghatározott célkitűzések elérésében. A tagállamoknak nyújtott támogatásuk előmozdítása érdekében teljes mértékben működőképesnek és hatékornak kell lenniük feladataik ellátása során, mégpedig azáltal, hogy kiegészítik a tagállami hatóságok – többek között a külső dimenzió keretében végzett – tevékenységeit és előjogait, de nem léptetik azok helyébe saját tevékenységeiket és előjogait. Megbízatusuk bármely jövőbeli felülvizsgálatának teljes mértékben összhangban kell lennie az ügynökségekre ruházott támogató szereppel, igazodnia kell az azonosított helyszíni igényekhez, és fel kell mérnie az esetleges új feladatok megvalósíthatóságát. A Szerződésekkel összhangban az Európai Ügyészségnek mint az Európai Unió független szervének szintén teljes mértékben működőképesnek és hatékornak kell lennie ahhoz, hogy biztosítani lehessen az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelmét. Erőfeszítésekre van szükség a különböző ügynökségek és szervek, valamint a tagállamok közötti szorosabb együttműködés előmozdítása érdekében, valamint annak biztosítása céljából, hogy szakismereteiket a politikai döntéshozatal korai szakaszától kezdve figyelembe vegyék.

39. Az intézményi munkamódszerek szilárdsága kiemelkedő fontosságú lesz az elkövetkező években a jogalkotási folyamat hatékonyságának biztosítása, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatások alátámasztása szempontjából. E célból, az uniós intézmények előjogainak teljes körű tiszteletben tartása mellett:

- felkérjük az uniós intézményeket, hogy a jogalkotási folyamat minden szakaszában fordítsanak különös figyelmet a bel- és igazságügy területére vonatkozó jövőbeli kezdeményezések koherenciájára és következetességére;
- létfontosságú, hogy az olyan, a bel- és igazságügy területén kívüli jogalkotási kezdeményezésekkel kapcsolatban, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a belső biztonságra, illetve amelyek olyan koncepciókat alkalmaznak vagy olyan eszközöket érintenek, amelyek alapvetően a bel- és igazságügyi együttműködés területéhez tartoznak, már az előkészítő szakaszban folytassanak fokozott koordinációt;
- elengedhetetlen, hogy a bel- és igazságügy területére vonatkozó valamennyi új jogalkotási javaslat és kezdeményezés tényeken alapuljon, érdemi hatásvizsgálatokra támaszkodjon, bizonyítottan hozzáadott értéket képviseljen, és figyelembe vegye a szubszidiaritást, az arányosságot és a tagállamok eltérő jogrendszereire és hagyományaira gyakorolt hatásokat, valamint a nemzeti szinten megjelenő pénzügyi vonzatokat is. Kifejezetten figyelembe kell venni azt az elvet, hogy a nemzetbiztonság az egyes tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik. További intézkedésekre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy alapos értékelés készüljön a belső biztonságra – különösen a bűnüldöző és igazságügyi hatóságokra –, valamint a polgárok és a kiszolgáltatott személyek alapvető jogaira gyakorolt hatásról, továbbá folyamatos erőfeszítésekre lesz szükség annak biztosítása érdekében, hogy a biztonság és az alapvető jogok tiszteletben tartása megfelelően beépüljön a különböző uniós politikákba, és ezáltal biztosított legyen e célkitűzések teljesülésének a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel kapcsolatos valamennyi szakpolitikai kezdeményezés szerves részeként való, átfogó előmozdítása;

- annak biztosítása érdekében, hogy a jogalkotási javaslatok tiszteletben tartsák a hatáskörmegosztás Szerződésekben meghatározott rendszerét, és hogy ennek megfelelően teljes mértékben figyelembe vegyék a bel- és igazságügyi terület sajátosságait a jogalkotási folyamat során, valamennyi intézménynek biztosítani kell a megfelelő jogalapok alkalmazását;
- elengedhetetlen lesz a bel- és igazságügy alá tartozó különböző szakpolitikai területek koherenciájának és következetességének fenntartása és megerősítése, ugyanakkor pedig a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megvalósításának és egységének megóvása, valamint a schengeni vívmányok koherenciájának megőrzése, adott esetben a schengeni társult országokkal szoros együttműködésben.

*

Felkérjük az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy gondoskodjanak az ezen iránymutatások szerinti megfelelő jogalkotási és operatív lépések megtételéről.